

Neke odrednice sklonosti žena podržavanju estetskih zahvata

Talijančić, Katarina

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:596555>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-20**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru
Odjel za psihologiju
Sveučilišni prijediplomski studij
Psihologija

Katarina Talijančić

**Neke odrednice sklonosti žena podržavanju estetskih
zahvata
Završni rad**

Zadar, 2024.

Sveučilište u Zadru
Odjel za psihologiju
Sveučilišni prijediplomski studij
Psihologija

Neke odrednice sklonosti žena podržavanju estetskih zahvata

Završni rad

Student/ica:

Katarina Talijančić

Mentor/ica:

Prof. dr. sc. Zvezdan Penezić

Zadar, 2024.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, Katarina Talijančić, ovime izjavljujem da je moj završni rad pod naslovom *Neke odrednice sklonosti žena podržavanju estetskih zahvata* rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 24. rujna 2024.

Sadržaj

1. UVOD	9
1.1 Estetski zahvati	9
1.2. Odabrane odrednice stavova prema estetskim zahvatima	11
1.2.1. Doživljaj vlastitog tijela i anksioznost.....	11
1.2.2. Seksualna objektivizacija	12
1.2.3. Osobine ličnosti	13
1.2.3.1. Samopoštovanje	13
1.2.3.2. Ekstraverzija	14
2. CILJ, PROBLEMI I HIPOTEZE	16
2.1. Cilj	16
2.2. Problemi	16
2.3. Hipoteze	16
3. METODA	17
3.1. Sudionici.....	17
3.2. Instrumenti	17
3.3. Postupak	19
4. REZULTATI	19
4.1. Deskriptivni podaci	19
4.2. Ispitivanje razlika u samopoštovanju i ekstraverziji.....	21
4.3. Matrica korelacija	22
4.4. Hijerarhijska regresijska analiza	26
5. RASPRAVA	27
6. ZAKLJUČCI	33
7. LITERATURA	33
8. PRILOZI	39

Sažetak

Neke odrednice sklonosti žena podržavanju estetskih zahvata

Estetski zahvati su jedan od sve popularnijih i dostupnijih načina poboljšavanja vlastitog izgleda, a istodobno se uz njih još uvijek vežu stereotipi i predrasude prema osobama koje se podvrgavaju istima, pri čemu ih se često deklarira kao ranjive i osobe niskog samopouzdanja. Stoga je cilj ovog istraživanja bio utvrditi jedinstveni doprinos sociodemografskih i psiholoških odrednica u objašnjenju stavova žena prema estetskim zahvatima, kako bi se bolje razumjeli razlozi podvrgavanja žena estetskim zahvatima te podržavanja istih. U istraživanju je sudjelovala ukupno 631 sudionica, a primjenjeni mjerni instrumenti su Rosenbergova skala samopoštovanja, subskala ekstraverzije (IPIP-50), Skala anksioznosti oko izgleda vlastitog tijela, Skala iskustava interpersonalne seksualne objektivizacije, Skala stavova prema estetskim zahvatima te sociodemografski upitnik. Rezultati hijerarhijske regresijske analize sugeriraju kako nereligiozne sudionice, one koje su u vezi ili braku, koje su se same podvrgnule neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu, one koje poznaju osobu koja se podvrgnula estetskom zahvatu, koje su anksioznije oko izgleda vlastitog tijela, koje imaju veće samopoštovanje i ekstraverziju, ujedno imaju i pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima. Nadalje, utvrđeno je kako sudionice koje su se podvrgnule estetskim zahvatima u prosjeku procjenjuju više rezultate u varijablama samopoštovanja i ekstraverzije, u odnosu na sudionice koje se nisu podvrgnule estetskim zahvatima. Nalazi istraživanja doprinose boljem razumijevanju i širem uvidu u razloge zbog kojih se žene podvrgavaju estetskim zahvatima te podržavaju iste, usprkos velikom broju stereotipa i predrasuda kojima su iste izložene u društvu.

Ključne riječi: estetski zahvati, samopoštovanje, ekstraverzija, anksioznost oko izgleda vlastitog tijela, seksualna objektivizacija

Summary

Some determinants of women's tendencies to support aesthetic procedures

Aesthetic procedures are popular and available way to improve one's appearance and at the same time, are still associated with stereotypes and prejudices against those who undergo aesthetic procedures, often being declared as vulnerable. Therefore, the goal of this research was to determine the unique contribution of sociodemographic and psychological determinants

in explaining women's attitudes towards aesthetic procedures, in order to better understand the reasons why women undergo aesthetic procedures and support them. A total of 631 participants took part in this research. The following instruments were used: the Rosenberg self-esteem scale, the extraversion subscale (IPIP-50), body image scale, the scale of interpersonal sexual objectification, the scale of attitudes towards aesthetic procedures and a sociodemographic questionnaire. The results of the hierarchical regression analysis suggest that non-religious participants, those who are in a romantic relationship or marriage, who have undergone a non-invasive or invasive aesthetic procedure, those who know a person who has undergone an aesthetic procedure, who are more anxious about the appearance of their own body, who have higher self-esteem and extraversion, also have more positive attitudes towards aesthetic procedures. Furthermore, it has been found that participants who underwent aesthetic procedures on average scored higher in the variables of self-esteem and extraversion, compared to participants who didn't undergo aesthetic procedures. The findings of this research contribute to a better understanding and broader insight into the reasons why women undergo aesthetic procedures and support them, despite the large number of stereotypes and prejudices to which they are exposed in society.

Keywords: aesthetic procedures, self-esteem, extraversion, anxiety about the appearance of one's own body, sexual objectification

UVOD

1.1. Estetski zahvati

Estetski zahvati obuhvaćaju kirurške i neinvazivne metode čiji je konačni cilj poboljšati izgled pojedinca, a time i zadovoljstvo i kvalitetu života. Kroz proteklo desetljeće su neinvazivni zahvati, poput korištenja hijaluronskih filera, botoksa, skinboostera i sl., postali popularno sredstvo poboljšavanja vlastitog izgleda. Povećani trend estetskih zahvata može se, barem djelomično, pripisati i utjecaju društvenih mreža. Arab i suradnici (2019) proveli su istraživanje na korisnicima Instagrama mlađe odrasle dobi te su rezultati pokazali kako više od 50% ispitanika slijedi estetske kirurge ili influencere koji na svojim profilima pričaju o provođenju raznih estetskih procedura. Četvrtina ispitanika izvjestila je kako se osjećaju loše kad razmišljaju o svom izgledu kad se uspoređuju sa slavnim osobama. Ovo vodi do pretpostavke kako su korisnici društvenih mreža, a ponajviše milenijalci, skloni tražiti nove, brže i lakše načine da poprave vlastiti izgled s minimalnim rizikom (Hopkins i sur., 2020). Sve veći broj pojedinaca postaje sklon podvrgavanju neinvazivnim zahvatima, i to ponajviše zbog njihovog trenutnog učinka, reverzibilnosti, pristupačne cijene u odnosu na invazivne zahvate, kratkog vremena oporavka, kao i relativno sigurne primjene.

Upravo zbog širokog korištenja društvenih mreža stvara se određeni društveni i kulturalni pritisak postizanja fizičkog ideala; ljepote, atraktivnosti i poželjnosti (Swami, 2009). Taj ideal kod žena uključuje velike oči, mali nos, velika usta, naglašene crte lica, ali i mršavo tijelo s oblinama. Postizanje fizičkog ideala kao takvo jest u većoj mjeri usmjereno prema ženama, nego prema muškarcima. Između 2015. i 2020. godine na društvenim mrežama se agresivno promovirao vidljivo neprirodan, *umjetan* korigiran izgled s prenatlaženim usnama i konturama lica. Posljednjih nekoliko godina trend se okrenuo ka tome da se njeguje prirodna ljepota i da promjene ne budu toliko očigledno vidljive, već da budu skladu s anatomijom lica pacijenta te da se individualnim pristupom pacijentu napravi mladolikiji, svježiji izgled lica koji izgleda što prirodnije. Ipak, konačni cilj svih tih zahvata jest usporiti starenje kože i sakriti znakove starenja poput bora i stanjivanja količine masnog tkiva koje dovodi do promjena u fizionomiji lica uslijed starenja. „*Lijepo je dobro*“ kao koncept iz socijalne psihologije odražava stereotipe drugih, odnosno toga da se fizički privlačne osobe ujedno percipiraju i kao uspješnije, inteligentnije, sposobnije te generalno kao bolje osobe. Ipak, sve navedeno stvara takvo okruženje u kojem ljudi postaju sve opterećeniji svojim izgledom, a pojedinca koji nije u skladu s tim trendom može dovesti do povećane nesigurnosti i manjka samopoštovanja i samopouzdanja kad se uspoređuje s drugima (Tiggemann i Slater, 2023). Brown i suradnici

(2007), primjerice, svojim istraživanjem utvrdili kako poznavanje osobe koja se podvrgnula estetskom zahvatu, kao i preporuke istoga, pridonose većoj spremnosti osobe da se i sama podvrgne.

Svakako, velik broj istraživanja potvrđuje kako fizički izgled utječe na razne aspekte pojedinčevog života: opću kvalitetu života, samopouzdanje, sliku o vlastitom tijelu, odnose s drugima te mogućnosti zaposlenja (Sarwer i Steffen, 2015). Stoga mnogi ljudi odlučuju promijeniti svoj fizički izgled jer smatraju da će im to donijeti psihološko blagostanje i bolji status u društvu. Ipak, dugoročni pozitivni efekti estetskih zahvata na poboljšanje psihičkog blagostanja nisu utvrđeni (Haas i sur., 2008). Scharschmidt i suradnici (2018) su također pronašli kako su pojedinci u Njemačkoj koji koriste botoks i filere, najčešće korištenu kombinaciju za sprječavanje starenja, u prosjeku obrazovaniji od pojedinaca iste dobi koji ih ne koriste te da sukladno tome, imaju i veća financijska primanja. Drugo istraživanje, provedeno u Koreji, identificiralo je kako se za žene u dvadesetim godinama, u svakoj idućoj godini života, za 17% povećava vjerojatnost da će se i same podvrgnuti estetskim zahvatima (Seo i sur., 2019).

Iako je sve veći broj žena učinio neke (ne)invazivne zahvate, one zbog straha od društvene osude često negiraju isto. Mnoga istraživanja su potvrdila kako su stavovi ljudi prema estetskim zahvatima uglavnom negativni te kako su osobe koje su se podvrgle istim zahvatima sklone okarakterizirati kao manje ugodne, više materijalističke, nekompetentne i amoralne osobe (Tam i sur., 2012). Ono što zasigurno doprinosi negativnim stavovima o estetskim zahvatima je i generalni stav velikog broja ljudi da doktori koji izvode te zahvate iskorištavaju ranjivost, nesigurnost, manjak samopouzdanja, kao i tjelesnu dismorfiju kod svojih pacijenata kako bi ih potaknuli na izvođenje zahvata te smatraju da im na taj način nanose čak i štetu (Bonell i sur., 2022).

Salehahmadi i Rafie (2012) su pokušali identificirati sociodemografske prediktore za podvrgavanje estetskim zahvatima te su utvrdili kako je najveći broj žena koji se podvrgnuo estetskom zahvatu udan te da u dobnoj skupini od 30 do 45 godina. Ipak je potrebno uzeti u obzir potencijalni nedostatak tog istraživanja, a to jest da se u uzorku ispitanica nalazio mali broj žena starijih od 45 godina. Svakako, ovaj nalaz upućuje na to kako žene su u braku u čak i većoj mjeri sklone podvrgavanju estetskim zahvatima kako bi dobile veću podršku partnera, obitelji, prijatelja, osjećale se privlačnije te stekle viši društveni status. Ovaj nalaz odražava tzv. *mate guarding*, pojavu koja se odnosi na poduzimanje i/ili sprečavanje određenih postupaka kako bi se osigurala stabilnost ljubavne veze te kako bi se zaštitilo partnera od potencijalnih

rivala. Podvrgavanje estetskim zahvatima iz ove perspektive može se promatrati i kao jedna forma *mate guarding-a*.

Svakako, postavlja se pitanje postoje li neke psihološke odrednice žena koje su sklonije podvrgavanju i generalno, podržavanju primjene estetskih zahvata, u odnosu na one žene koje su manje sklone i podržavajuće prema istim zahvatima. Etika u estetskoj medicini bavi se, između ostalog, i pitanjem uvođenja psiholoških procjena prije izvođenja raznih estetskih zahvata kako bi se procijenilo kolika je stvarna potreba za obavljanjem istih, a koliko samo želja pacijenta. Slijedom svega navedenog, javlja se potreba za ispitivanjem prirode povezanosti pojedinih psiholoških odrednica kao potencijalnih prediktora sklonosti ka podržavanju primjene ovih zahvata.

1.2. Odabrane odrednice stavova prema estetskim zahvatima

1.2.1. Doživljaj vlastitog tijela i anksioznost

Doživljaj vlastitog tijela obuhvaća percepciju, misli i osjećaje o vlastitom tijelu, a određen je fizičkim obilježjima osobe, njenom osobnošću kao i kontekstom u kojem ta osoba živi. Brojna istraživanja su pokazala kako je negativan doživljaj vlastitog tijela jedan od glavnih prediktora koji motivira ljude da se podvrgnu estetskim zahvatima (Di Mattei i sur., 2015). Nezadovoljstvo tjelesnim izgledom definira se, sukladno tome, kao negativne misli i osjećaji o vlastitom tijelu. Ubraja se u poremećaje predodžbe o tijelu, a može se kretati od laganog nezadovoljstva specifičnim dijelovima tijela pa sve do ekstremnog omalovažavanja izgleda, pri čemu osobe smatraju svoje tijelo odbojnim i odvratnim (Garner, 1980). Poremećaj predodžbe o vlastitom tijelu se sastoji od dva aspekta: zabrinutosti tjelesnim izgledom i precjenjivanja tjelesne težine (Ambrosi-Randić, 1994). Smatra se da srž nezadovoljstva tijelom čini diskrepancija između percipiranog i idealnog tjelesnog izgleda, često određenog društvenim standardima.

Velik broj istraživanja pokazao je da osobe s većim stupnjem internalizacije i svjesnosti o društvenim standardima, pokazuju i veće nezadovoljstvo tijelom (Hopkins i sur., 2020, Thornton i sur., 2013). Povezanost tih dviju komponenti sa samopoštovanjem i zadovoljstvom tjelesnim izgledom je negativna, stoga se može zaključiti da su oni svjesniji stavova društva o izgledu, imaju ujedno niže samopoštovanje te su nezadovoljniji svojim tjelesnim izgledom. Istraživanje Adazeha i suradnika (2023) pronašlo je kako je određena razina nezadovoljstva izgledom vlastitog tijela nužna za pojedinčevu motivaciju sklonosti ka neinvazivnim estetskim zahvatima. S druge strane, smatra se da je ekstremno negativna slika o vlastitom tijelu prediktor sklonosti estetskim operacijama (Di Mattei i sur., 2015), dok su Coyne i suradnici (2023) u

svojim dvjema studijama potvrdili kako je religioznost zaštitni faktor održavanja pozitivne slike o vlastitom tijelu, a što posljedično vodi do toga da su ti pojedinci manje spremni se podvrgnuti estetskim zahvatima, kao i podržavati iste.

Iako su neke simptome tjelesnog dismorfičnog poremećaja koji se razvija iz iskrivljenog doživljaja vlastitog tijela, pronašli kod pacijenata koji koriste botoks, nalazi Adazeha i suradnika (2023) kao i Scharschmidta i suradnika (2018) zapravo ukazuju na to da tjelesni dismorfični poremećaj nije prediktor pojedinačne motivacije za korištenjem botoksa. Istraživanja koja uključuju druge forme estetskih intervencija su potvrdila značajnu povezanost negativne slike o vlastitom tijelu sa sklonošću ka estetskim zahvatima (Di Mattei i sur., 2015). To se, pak, može objasniti prirodom invazivnih estetskih zahvata, koji zahtijevaju da pacijenti budu pod utjecajem motivirajućih faktora poput negativnog doživljaja vlastitog tijela.

Negativan subjektivni doživljaj vlastitog tijela dovodi do općeg nezadovoljstva, pa tako i afektivne uznemirenosti koja može uključivati razne negativne emocije koja osoba proživljava razmišljajući o svom izgledu, uključujući neugodu, disforiju i anksioznost (Begić, 2014). Kako bi pojedinac smanjio neugodne emocije koje proizlaze iz negativnog doživljaja o vlastitom tijelu, smatra se kako će biti spremniji učiniti estetske zahvate. Nalazi dosadašnjih istraživanja su nejednoznačni. Neka istraživanja pokazala su kako su žene koje su uradile estetske zahvate sklonije doživljavanju depresije i anksioznosti, kao i da je vjerojatnije da su neurotične osobe (Swanson, 2013). S druge strane, treba uzeti u obzir kako ovi rezultati uvelike variraju ovisno o tome koji je estetski zahvat učinjen. Ipak, novije istraživanje McKeowna (2021) je pokazalo kako se stanje pacijenata nakon injektiranja botoksa i hijaluronskih filera poboljšalo, konkretnije njihovo psihološko i socijalno funkcioniranje, kao i da im se smanjila zabrinutost oko njihova izgleda. Osim toga, McKeown (2021) je pronašao kako su pacijenti dva tjedna nakon zahvata bili pozitivniji, samouvjereniji i spremniji prihvatiti sami sebe, kao i da su više ulazili u socijalne interakcije te upoznavali druge ljude. Također su zabilježene i veće razine zadovoljstva kod onih pacijenata koji su išli na oba zahvata, u odnosu na one pacijente koji su obavili samo jedan zahvat. Gajić i Gajić (2022b) su pronašle kako ispitanici koji imaju negativniji doživljaj vlastitog tijela, ujedno i postižu više rezultate na DASS upitniku koji uključuje simptome depresivnosti, anksioznosti i stresa.

1.2.2. Seksualna objektivizacija

Žene su se kroz povijest koristile raznim strategijama kako bi privukle partnera kakvog žele. Iz evolucijske perspektive, smatra se da žene koriste dvije strategije kako bi privukle potencijalne

partnere: samopromociju i devaluaciju svojih rivalki (Vaillancourt i Sharma, 2011). S obzirom da se razni oblici devaluacije smatraju socijalno nepoželjnima, žene češće pribjegavaju samopromociji, koja primarno uključuje brigu i pokušaje poboljšanja vlastitog izgleda kako bi se privukli partneri. Nadalje, žene pribjegavaju i raznim estetskim zahvatima, kako bi izgledale mlađe, fertilnije i poželjnije među muškarcima. Interes žena za podvrgavanjem estetskim zahvatima povezuje se s nižim percipiranim razinama poželjnosti kod muškaraca (Kalantar-Hormozi i sur., 2016), nezadovoljstvom vlastitim izgledom (Di Mattei i sur., 2015), intraseksualnim natjecanjem (Arnocky i Piché, 2014), konformizmom (Swami, 2009), perfekcionizmom (Hewitt i sur., 2003), utjecajem medija (Swami, 2009) itd.

Atari i suradnici (2016) su pronašli kako žene koje pokazuju veći interes i sklonost ka podvrgavanju estetskim zahvatima, ujedno pokazuju i da imaju veće zahtjeve za budućeg potencijalnog dugoročnog partnera, konkretnije za statusom, njegovom fizičkom atraktivnošću te inteligencijom i obrazovanjem. Osim toga, i žene koje su spremnije podvrgnuti se estetskim zahvatima, također postavljaju više standarde kod traženja dugoročnog partnera. Pritom, dimenzije partnera poput religioznosti i postojanja prethodnih brakova kod potencijalnog partnera nisu bile značajne varijable. S druge strane, Calogero i suradnici (2010) su svojim istraživanjem na uzorku studentica potvrdili kako se sklonost podvrgavanju estetskim zahvatima kod žena, barem djelomično može objasniti stupnjem u kojim one sebe vide kao seksualni objekt. Seksualna objektivizacija se pak, može definirati kao očekivanje žena da će ih se promatrati i evaluirati uglavnom ili isključivo u terminima njihovog fizičkog izgleda (Hill i Fischer, 2008). Prethodni interpersonalni odnosi koji potiču objektivizaciju, kao i izloženost medijima tog tipa, dobri su prediktori da će osoba sama sebe početi objektivizirati. Isto istraživanje potvrdilo je kako su kod žena iskustva seksualne objektivizacije i tjelesnog posramljivanja jedinstveni prediktori kada je riječ o spremnosti na estetske zahvate iz društvenih razloga, dok samonadzor nije. S obzirom na navedeno, moguće je pretpostaviti kako će prethodna iskustva s objektivizacijom, kao i tendencija žena da imaju više partnera na izbor, biti dobri prediktori sklonosti podvrgavanju i podržavanju estetskih zahvata.

1.2.3. Osobine ličnosti

1.2.3.1. Samopoštovanje

Pojam o sebi ili samopoimanje se može objasniti kao doživljaj pojedinca o samom sebi u raznim aspektima njegovog života, reguliranog iskustvom i idejama o samom sebi (Opačić i Branković, 1995). Ona je važan dio ukupnog samopoimanja i samovrednovanja, a složen je i višedimenzionalan konstrukt kojeg čini više komponenti: perceptivno iskustvo izgleda tijela,

stav prema vlastitom tjelesnom izgledu te bihevioralna komponenta koja uključuje provjeravanje vlastitog izgleda (Lacković-Grgin, 1994). Istraživanja pokazuju kako su žene, u odnosu na muškarce manje zadovoljne svojim izgledom, i to najviše tjelesnom masom, izgledom kože i figurom tijela (Lacković-Grgin, 1994). Sud drugih osoba o njihovom izgledu mladima je općenito vrlo važan i o njemu im ovisi samopoštovanje, osobito ženama koje procjenjuju svoju atraktivnost i poželjnost prema svom izgledu. Tjelesna efektivnost važna je odrednica samopoimanja muškaraca, a tjelesna atraktivnost je važnija za žensko samopoimanje.

Samopoštovanje se može definirati kao svijest o vlastitoj vrijednosti te čini evaluativnu i afektivnu dimenziju pojma o sebi (Rosenberg, 1979). Pojedinaac ulaže napore u ograničeni spektar aktivnosti i nastojanja te samog sebe prosuđuje prema visokim standardima kojima teži u svakom području. Ukoliko te standarde uspješno ispuni, dolazi do pozitivnog odražavanja na njegovo samopoštovanje. Rosenberg (1979), poznat po istraživanjima pojma o sebi, smatra da samopoštovanje nije jednostavan zbroj vrednovanja vlastitog funkcioniranja u raznim domenama, već da ukupni doprinos različitih domena izgradnji općeg samopoštovanja ovisi o važnosti koju za tu osobu imaju pojedine domene. Osobe s visokim samopoštovanjem prihvaćaju i vole same sebe te su općenito dobro prihvaćene od strane drugih.

Utjecaj društvenog okruženja na razvoj pojma o sebi odvija se i kroz procese socijalne usporedbe (Festinger, 1954). Prema tome, osobe grade procjenu o vlastitoj uspješnosti kroz usporedbe sebi sličnim osobama. Također, ostvarivanje ciljeva koje je osoba sama sebi postavila ili su pred nju postavile druge osobe, predstavlja kriterij na osnovu kojeg osobe grade sliku o vlastitoj uspješnosti. Tschirhart-Sanford i Donovan (1984) navode kako je samopoštovanje žena niže u odnosu na muškarce jer ono nije internalizirano, već je vezano uz vanjske faktore poput tjelesnog izgleda i situacija u kojima čine nešto za druge ljude. U zapadnoj kulturi se i pretpostavlja kako žene kad posumnjaju u vlastite sposobnosti ili postanu nesigurne u interpersonalnim odnosima, se okreću kontroli tjelesne težine kao sredstvu koje će im osigurati uspjeh i prihvaćanje. Bitno je za navesti kako, ulaskom u pubertet, za djevojke tjelesni izgled postaje važan izvor samopouzdanja (Tiggemann, 2004). Također, negativan doživljaj vlastitog tijela kod žena često je, kroz samoevaluaciju, popraćen i nižim razinama samopoštovanja jer se one često identificiraju sa svojim tijelom, smatrajući da trebaju izgledati u skladu s postavljenim idealima ljepote. Slično navedenome, Gajić i Gajić (2022a) u svom istraživanju su pronašle kako samopouzdanje ima medijatorsku ulogu u povezanosti depresije, stresa i anksioznosti sa simptomima tjelesnog dismorfičnog poremećaja.

1.2.3.2. Ekstraverzija

Ekstraverzija se smatra jednim od pet velikih faktora ličnosti, a ostali su savjesnost, ugodnost, emocionalna stabilnost i otvorenost iskustvima (Costa i McCrae, 1992). Dimenzija ekstraverzije odnosi se na potrebu za socijalnom interakcijom. Goldberg (1999) je faktorskom analizom opisnih pridjeva svakog od pet velikih faktora ličnosti te je utvrdio kako se dimenziju ekstraverzije najčešće opisuje sljedećim pridjevima: pričljiv, ekstravertiran, otvoren, izravan, asertivan. Smatra se da se ekstraverzija najviše očituje u povećanoj potrebi za socijalnom interakcijom i pažnjom. Uvriježeno mišljenje je i da ekstraverti preuzimaju vodstvo i dominaciju. Također, Goldberg (1999) navodi facete dimenzije ekstraverzije, a to su srdačnost, društvenost, poduzetnost, traženje uzbuđenja i pozitivnih emocija.

Pronađeno je kako su ekstravertiraniji pojedinci skloniji pozitivnijem subjektivnom doživljaju vlastitog tijela (Gajić i Gajić, 2022b). Dok ekstravertiraniji pojedinci više uživaju družeći se s drugim ljudima, manje ekstravertirani pojedinci su više društveno i emocionalni rezervirani. Za ekstravertirane pojedince se također smatra kako su oni društveniji, dominantniji te više usmjereni na druge, stoga se i smatra da su manje zaokupljeni i opterećeni sobom i svojim izgledom. Povezanost ekstraverzije i doživljaja vlastitog tijela ispitana je kroz istraživanje Gajić i Gajić (2022b) te je utvrđena medijatorska uloga perfekcionizma u povezanosti ekstraverzije i doživljaja vlastitog tijela. Uz perfekcionizam kao medijator u tom odnosu, doživljaj vlastitog tijela je bio negativno povezan s ekstraverzijom.

Istraživanje Cheraghiana i suradnika (2020) utvrdilo je kako pojedinci koji su imali estetske zahvate na licu postižu više rezultate na subskali ekstraverzije u odnosu na kontrolnu skupinu. Öztürk i suradnici (2021) su proveli istraživanje na pacijenticama koje su se podvrgnule operaciji grudi te su također ustanovili kako postoje značajne razlike u ekstraverziji, doživljaju vlastitog tijela i otvorenosti novim iskustvima između ciljne skupine i kontrolne skupine. Ispitanici iz ciljne skupine su postizali više rezultate na subskali ekstraverzije, skali doživljaja vlastitog tijela te na subskali otvorenosti novim iskustvima. Također su regresijskom analizom utvrdili kako mlađa dob te veći rezultati postignuti na mjerama otvorenosti novim iskustvima i samopoštovanja prate veće rezultate na subskali ekstraverzije. Ipak, nije utvrđena značajna povezanost doživljaja vlastitog tijela i ekstraverzije. Ponuđeno je objašnjenje da su te *pozitivne* osobine ličnosti nezavisne od varijable zadovoljstva vlastitim tijelom.

S obzirom na sve navedene navedene nalaze, vidljivo je kako u području ispitivanja spremnosti podržavanju i/ili podvrgavanju estetskim zahvatima nedostaje nalaza, kao i da su postojeći nalazi nekonzistentni i ponekad, kontradiktorni. Stoga je polazište za provedbu ovog istraživanja bio niz spomenutih nalaza u Uvodu, a sve kako bi se dobila cjelovitija slika o

odnosima pojedinih varijabli koje se najčešće koriste kao prediktori stavova prema estetskim zahvatima. Pri tome, za ovo istraživanje su odabrane one varijable i pripadajuće mjere istih, koje su u prethodnim istraživanjima pokazale najveću prediktivnu snagu.

2. CILJ, PROBLEMI I HIPOTEZE

2.1. Cilj

Ispitati pojedine sociodemografske i psihološke odrednice kao prediktore stavova žena prema estetskim zahvatima, a što može doprinijeti širem uvidu i boljem razumijevanju razloga zbog kojih se žene podvrgavaju estetskim zahvatima te podržavaju iste, usprkos velikom broju stereotipa i predrasuda kojima su iste izložene u društvu.

2.2. Problemi

1. Ispitati postoje li razlike u samopoštovanju i ekstraverziji između sudionica koje su se podvrgnule te onih koje se nisu podvrgnule neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu.
2. Ispitati pojedinačni doprinos sociodemografskih varijabli – bračnog statusa i religioznosti, iskustava sa seksualnom objektivizacijom i odabranih osobina ličnosti u objašnjenju stavova prema estetskim zahvatima.

2.3. Hipoteze

1. Za očekivati je kako će sudionice koje su se podvrgnule neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu postizati više rezultate na mjerama ekstraverzije, kao i niže rezultate na skali samopoštovanja, u odnosu na sudionice koje se nisu podvrgnule neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu (Cheraghian i sur., 2020, Gajić i Gajić, 2022a, Öztürk i sur., 2021).
2. Za očekivati je kako će sve skupine prediktora značajno doprinijeti objašnjenju stavova prema estetskim zahvatima, odnosno da će religiozne sudionice, one u vezi ili braku, koje su se prethodno podvrgnule neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu, koje poznaju osobu koja se podvrgnula estetskom zahvatu, koje postižu više rezultate na mjerama anksioznosti oko izgleda vlastitog tijela i ekstraverzije te niže na mjeri samopoštovanja, ujedno imati i pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima (Brown i sur., 2007, Calogero i sur., 2010, Coyne i sur., 2023, Di Mattei i sur., 2015, Salehahmadi i Rafie, 2012, Schlessinger i sur., 2010).

3. METODA

3.2. Sudionici

U istraživanju je sudjelovala 631 ispitanica, a prosječna dob iznosila je 33.9 godina ($SD=10.1$). Završeno osnovnoškolsko obrazovanje postigle su dvije sudionice (0.3%), završeno srednjoškolsko obrazovanje 256 sudionica (40.6%), završen prijediplomski studij 144 sudionice (22.8%), završen diplomski studij 178 sudionica (28.2%) te završen specijalistički ili doktorski studij 51 sudionica (8.1%). Što se tiče religioznosti uzorka, ukupno se 572 sudionica izjasnilo se kako sebe smatra vjernikom (261 - 45.6%), odnosno kako sebe ne smatra vjernikom (311 - 54.4%). Ostatak sudionica se nije htio izjasniti na ovo pitanje te su ti odgovori izbačeni iz daljnjih analiza. Nadalje, 128 sudionica se na pitanje o bračnom statusu izjasnilo kao samci (20.3%), 184 sudionice su se izjasnile kako su u vezi (29.2%), 273 sudionice su u braku (43.3%) te 46 sudionica je razvedeno (7.3%). U daljnjim analizama su korišteni dihotomizirani rezultati varijable bračnog statusa, pri čemu samci i razvedeni čine jednu kategoriju, dok oni u vezi ili braku čine drugu kategoriju.

3.1. Instrumenti

Sociodemografski upitnik

Sociodemografski upitnik sastoji se od devet čestica, a obuhvaća pitanja o dobi, veličini mjesta prebivališta, najvišoj postignutoj razini obrazovanja, religioznosti i bračnom statusu. Također je, zbog potreba istraživanja, ispitanicima postavljeno pitanje o vremenskom trajanju njihove trenutne, odnosno posljednje ljubavne veze, kao i o broju emocionalnih, odnosno seksualnih partnera koje su imali tijekom života. Osim toga, sudionici istraživanja su odgovorili i na pitanja o tome jesu li se osobno podvrgnuli nekom neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu (nijednom, jednom ili više puta), kao i o tome poznaju li osobu koja se podvrgnula nekom estetskom zahvatu.

Upitnik velikih pet osobina ličnosti - Subskala ekstraverzije (Goldberg, 1999, Mlačić i Goldberg, 2007)

Subskala ekstraverzije sastoji se od 10 čestica, od čega je pet čestica suprotnog smjera, a ispitanici svoje odgovore daju kao stupanj svog slaganja s pojedinom tvrdnjom na skali Likertovog tipa od pet stupnjeva stupnjeva (od 1- „uopće se ne slažem“ do 5- „u potpunosti se slažem“). Hrvatsku verziju prilagodili su Mlačić i Goldberg (2007), a primjer čestice za

mjerjenje ekstraverzije: „Nije mi nelagodno biti u središtu pozornosti.“ Cronbach alpha koeficijent pouzdanosti u ovom istraživanju je zadovoljavajuće visok i iznosi 0.797.

Rosenbergova skala samopoštovanja (RSES – Rosenberg Self-Esteem Scale; Rosenberg, 1965)

Za procjenu samopoštovanja sudionika korištena je Rosenbergova skala samopoštovanja, jednodimenzionalna skala koja mjeri globalno samopoštovanje. Skala ima 10 čestica, od čega je pet njih suprotnog smjera. Ispitanici su popunjavali skalu na način da procjene stupanj svog slaganja s pojedinom tvrdnjom na skali Likertovog tipa od 5 stupnjeva (od 1- „uopće se ne slažem“ do 5- „u potpunosti se slažem“). Primjer čestice iz ove skale jest: „Osjećam da posjedujem niz vrijednih osobina.“ Cronbach alpha koeficijent pouzdanosti u ovom istraživanju je zadovoljavajuće visok i iznosi 0.877.

Skala interpersonalne seksualne objektivizacije (The Interpersonal Sexual Objectification Scale - ISOS; Kozee i suradnici (2007))

Za procjenu čestine doživljavanja iskustava seksualne objektivizacije korištena je navedena skala, a koja ispituje u kojoj su mjeri žene iskusile interpersonalne oblike seksualne objektivizacije tijekom svog života. Sastoji se od 15 čestica u dvije subskale, gdje ispitanici na skali od 0 do 4 (od 0- „nikada“ do 4- „uvijek“) odgovaraju na pitanja poput: „Koliko ste često primijetili da netko bulji u vaše grudi dok razgovarate s njim?“ Viši rezultati postignuti na skali ukazuju na češća iskustva interpersonalne seksualne objektivizacije. S obzirom da ne postoji hrvatska verzija ove skale, prevedena je metodom dvostruko slijepog prijevoda. Rezultati eksploratorne faktorske analize prikazani su u *Rezultatima* te ukazuju na postojanje dva faktora koji uključuju 14 prevedenih čestica, a čime se može objasniti 35.4% (faktor 1 – procjena tijela) + 21.8% (faktor 2 – neželjene seksualne predradnje) = 57.2% varijance u rezultatima. Faktori dobiveni u ovoj analizi se ne razlikuju u odnosu na one dobivene u izvornoj verziji. Cronbach alpha koeficijent pouzdanosti je zadovoljavajuće visok te iznosi 0.913.

Appearance Anxiety Inventory- Body Image Skala (Veale i sur., 2014, Anđelinović i Keresteš, 2018)

Skala samoprocjene od 10 čestica koja mjeri kognitivne i bihevioralne aspekte anksioznosti oko doživljaja vlastitog tijela, i tjelesnog dismorfnog poremećaja zasebno (BDD). Skalu su konstruirali Veale i suradnici (2014). Sudionici odgovaraju na pitanja poput: „Nastojim prekriti ili promijeniti aspekte svog izgleda.“ zaokruživanjem pripadnog broja na Likertovoj skali od pet stupnjeva (od 0- „nikada“ do 4- „uvijek“), a ukupni rezultat čini zbroj svih stavki. Hrvatsku

verziju prilagodili su Anđelinović i Keresteš (2018). Cronbach alpha koeficijent pouzdanosti za navedenu skalu u ovom istraživanju je zadovoljavajuće visok i iznosi 0.906.

Skala stavova prema estetskim zahvatima (konstruirana za potrebe ovog istraživanja)

Za potrebe ovog istraživanja, konstruirana je skala Likertova tipa namijenjena mjerenju stavova prema estetskim zahvatima. Pregledom literature i do sada korištenih mjera stavova prema sličnim konstruktima, odabrano je ukupno 14 tvrdnji jasno pozitivnog ili negativnog smjera, nakon čega je taj niz tvrdnji primijenjen na ciljanom uzorku. Ispitanici svoje odgovore daju kao stupanj svog slaganja s pojedinom tvrdnjom na skali Likertovog tipa od pet stupnjeva stupnjeva (od 1- „uopće se ne slažem“ do 5- „u potpunosti se slažem“). Primjer čestice iz ove skale: „Podržavam da drugi ljudi čine estetske zahvate na sebi.“ Rezultati eksploratorne faktorske analize prikazani su u *Rezultatima* te ukazuju na postojanje jednog faktora koji uključuje osam čestica, a čime se može objasniti 47.7% varijance u rezultatima. Cronbach alpha koeficijent pouzdanosti je zadovoljavajuće visok te iznosi 0.852.

3.3. Postupak

U istraživanju su sudjelovale punoljetne ženske osobe do kojih se došlo putem osobnih kontakata te putem objave u dvjema Facebook grupama koje okupljaju osobe zainteresirane za estetske zahvate. Ispitanici su putem poveznice na *Google Forms* pristupali upitniku, a samo istraživanje provedeno je u periodu od 8. do 16. travnja 2024. godine. Na početnoj stranici su obaviješteni o tome kako je sudjelovanje u istraživanju dobrovoljno, kako mogu u bilo kojem trenutku odustati te da je njihove odgovore nemoguće povezati s njihovim identitetom. Također su obaviješteni kako su njihovi odgovori povjerljivi te da će se rezultati analizirati isključivo na grupnoj razini. Upute za ispunjavanje upitnika su se nalazile uz svaku skalu zasebno. Na samom kraju upitnika, ispitanicima je ostavljena kontakt adresa e-pošte u slučaju da imaju pitanja vezana uz istraživanje. Za ispunjavanje upitnika je bilo potrebno oko pet minuta.

4. REZULTATI

4.1. Deskriptivni podaci

Statističke analize u ovom istraživanju provedene su uz pomoć računalnog programa *Jamovi*. Prije daljnjih analiza izračunati su osnovni deskriptivni parametri korištenih skala u istraživanju te su prikazani u *Tablici 1*.

Tablica 1. Prikaz deskriptivnih parametara i pokazatelja distribucija rezultata korištenih skala u istraživanju ($N=631$).

Deskriptivni parametar/skala	Dobiveni				
	raspon (teorijski)	M	SD	asimetričnost	spljoštenost
Skala stavova prema estetskim zahvatima	1.25 - 5 (1-5)	4.26	.719	-1.41	1.89
Skala interpersonalne seksualne objektivizacije	0-4 (0-4)	1.18	.754	.677	.127
Skala anksioznosti oko izgleda vlastitog tijela	0-4 (0-4)	1.46	.86	.664	.064
Subskala ekstraverzije	1-5 (1-5)	3.47	.868	-.528	-.088
Rosenbergova skala samopoštovanja	1.20-5 (1-5)	4.04	.764	-.995	.549

Prije provedbe inferencijalnih statističkih postupaka, testirani su normaliteti distribucija odgovora sudionika na svim korištenim skalama Shapiro-Wilk testom te se pokazalo da se sve ispitane distribucije značajno razlikuju od normalne ($p<.001$), a što se može objasniti time da je uzorak sudionika bio prigodan. Međutim, vrijednosti koeficijenata asimetričnosti kreću unutar preporučenih kriterija (-3 do +3), kao i koeficijenti spljoštenosti (-10 do +10) što upućuje na opravdanost računanja parametrijskih statističkih postupaka (Tablica 1) (Kline, 2011).

Nadalje, potrebno je osvrnuti se na odgovore sudionika o vlastitom podvrgavanju estetskim zahvatima. Rezultati su vidljivi u Tablici 2.

Tablica 2. Prikaz tablice frekvencija podvrgavanja sudionica neinvazivnim te invazivnim estetskim zahvatima ($N=631$).

Odgovor/pitanje	Ne	Da, jednom	Da, više puta
Jeste li na svom tijelu uradili neki neinvazivni estetski zahvat, poput ubrizgavanja hijaluronskih filera, botoksa, skinboostera i sl.?	345 (54.7%)	67 (10.6%)	219 (34.7%)

Jeste li na svom tijelu uradili neki invazivni estetski zahvat?	407 (64.5%)	163 (25.8%)	61 (9.7%)
--	-------------	-------------	-----------

U daljnjim analizama će se koristiti dihotomizirani rezultati odgovora na pitanja o podvrgavanju estetskim zahvatima, koji su podijeljeni u kategoriju onih koji se nisu podvrgnuli estetskim zahvatima te u kategoriju onih koji su se podvrgnuli estetskim zahvatima. Također, bitno je za navesti kako 91.8% ($N=579$) uzorka poznaje neku osobu koja je uradila neki estetski zahvat na sebi, odnosno 8.2% uzorka ($N=52$) ne poznaje.

Što se tiče broja seksualnih/emotivnih partnera koje su sudionice imali tijekom života, kao i trajanja trenutne/posljednje veze (u mjesecima), rezultati su prikazani u *Tablici 3*.

Tablica 3. Prikaz rezultata odgovora sudionica na pitanja o broju seksualnih/emotivnih partnera te o trajanju trenutne/posljednje veze u mjesecima.

Deskriptivni parametar/pitanje	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>C</i>	<i>SD</i>	<i>minimum</i>	<i>maksimum</i>
Koliko ste emocionalnih/seksualnih partnera imali tijekom života?	617	7.01	4	16.2	0	300
Koliko traje Vaša veza s trenutnim partnerom? Ukoliko trenutno niste u vezi, koliko je trajala Vaša posljednja veza?	630	93.7	60	103	0	600

4.2. Ispitivanje razlika u samopoštovanju i ekstraverziji

Kako bi se odgovorilo na prvi istraživački problem, izračunati su t-testovi za velike nezavisne uzorke kako bi se utvrdilo postojanje razlika u rezultatima postignutim na Rosenbergovoj skali samopoštovanja i subskali ekstraverzije između skupina ispitanica koje su se podvrgnule, odnosno onih koje se nisu podvrgnule estetskim zahvatima (invazivnim ili neinvazivnim). Rezultati su prikazani u *Tablici 4*.

Tablica 4. Prikaz rezultata t-testa za nezavisne uzorke pri testiranju razlika u samopoštovanju i ekstraverziji s obzirom na to jesu li se ispitanice podvrgnule estetskom zahvatu ($N=631$, $N_{NP}=268$, $N_P=363$).

Deskriptivni parametar/varijabla	M_{NP}	M_P	SD_{NP}	SD_P	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>	<i>d</i>
----------------------------------	----------	-------	-----------	--------	----------	-----------	----------	----------

Samopoštovanje	3.88	4.15	.805	.711	-4.49*	533	<.001	-.365
Ekstraverzija	3.36	3.54	.893	.842	-2.57	629	<.05	-.207

*Napomena: * korišten je Welch-ov t zbog nehomogenosti varijanci*

NP- sudionice koje nisu podvrgnute estetskom zahvatu

P- sudionice podvrgnute neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu

Utvrđene su statistički značajne razlike u rezultatima postignutim na Rosenbergovoj skali samopoštovanja i subskali ekstraverzije između sudionica koje su se podvrgnule te onih koje se nisu podvrgnule estetskim zahvatima (*Tablica 4*). Sudionice koje su se podvrgnule estetskim zahvatima u prosjeku postižu više rezultate na Rosenbergovoj skali samopoštovanja i na subskali ekstraverzije, u odnosu na sudionice koje se nisu podvrgnule estetskim zahvatima.

4.3. Matrica korelacija

U svrhu odgovora na drugi istraživački problem, izračunati su koeficijenti korelacije prediktorskih varijabli za koje se pretpostavljalo da će korelirati sa kriterijskom varijablom – stavom prema estetskim zahvatima, a rezultati su vidljivi u *Tablici 5*. U matricama korelacije su prikazane i ostale povezanosti kako bi se, između ostalog, utvrdio i njihov međuodnos.

Tablica 5. Prikaz koeficijenata korelacije sociodemografskih varijabli te skala korištenih u istraživanju (N=561).

	Dob	Br	Re	Ve	Pa	Po	Ne	Inv	Eks	Rses	Tij	Obj	Est
Dob	-												
Br	.239***	-											
Re	-.019	-.014	-										
Ve	.566***	.383***	-.004	-									
Pa	.199***	.036	-.144***	.019	-								
Po	.155***	.099*	.006	.131**	.02	-							
Ne	.31***	.12**	-.03	.134***	.071	.134***	-						
Inv	.26***	.124**	-.003	.091*	.018	.114**	.303***	-					
Eks	.117**	.151***	.083*	.133***	.036	.125**	.109**	.071	-				
Rses	.17***	.234***	.039	.155***	-.035	.091*	.164***	.142***	.473***	-			
Tij	-.225***	-.184***	-.069	-.204***	.083*	-.023	-.032	-.095*	-.28***	-.593***	-		
Obj	-.173***	-.141***	-.115**	-.152***	.135***	.117**	.042	.019	.035	-.095*	.254***	-	
Est	.124**	.12**	-.16***	.038	.081*	.159***	.347***	.321***	.113**	.126**	.084*	.079*	-

Legenda:

Br – bračni status

Re – religioznost

Ve – trajanje trenutne/posljednje veze

Pa – broj emocionalnih/seksualnih partnera

Po – poznavanje osobe koja se podvrgnula estetskom zahvatu

Ne – vlastito podvrgavanje neinvazivnom estetskom zahvatu (da/ne)

Inv – vlastito podvrgavanje invazivnom estetskom zahvatu (da/ne)

Eks – ekstraverzija

Rses – samopoštovanje

Tij – anksioznost oko izgleda vlastitog tijela

Obj – iskustva interpersonalne seksualne objektivizacije

Est – stavovi prema estetskim zahvatima

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

Iz *Tablice 8*, u kojoj su prikazani koeficijenti korelacije, može se zaključiti kako starije sudionice iz uzorka imaju pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima ($r=.124$, $p<.01$), manje su anksiozne oko izgleda vlastitog tijela ($r=-.225$ $p<.001$), rjeđe su doživljavale seksualnu objektivizaciju ($r=-.173$ $p<.001$), postižu nešto više rezultate na subskali ekstraverzije ($r=.117$ $p<.01$) te ujedno imaju veće samopoštovanje ($r=.17$ $p<.001$) (*Tablica 5*). Također, starije ispitanice ujedno su imale i više partnera ($r=.199$ $p<.001$) te duže veze ($r=.566$ $p<.001$), te je vjerojatnije da su u vezi ili u braku ($r=.239$ $p<.001$). Veća je vjerojatnost da su se starije ispitanice podvrgnule neinvazivnom ($r=.31$ $p<.001$) i invazivnom ($r=.26$ $p<.001$) zahvatu te da poznaju osobu koja se podvrgnula estetskom zahvatu ($r=.155$ $p<.001$) (*Tablica 5*). Nije utvrđena statistički značajna povezanost dobi sa religioznošću (*Tablica 5*).

Također, osobe koje su u vezi ili braku imaju pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima ($r=.12$ $p<.01$), manje su anksiozne oko izgleda vlastitog tijela ($r=-.184$ $p<.001$), rjeđe su doživljavale seksualnu objektivizaciju ($r=-.141$ $p<.001$), postižu veće rezultate na subskali ekstraverzije ($r=.151$ $p<.001$) te ujedno imaju veće samopoštovanje ($r=.234$ $p<.001$) (*Tablica 5*). Kao što je i za očekivati, osobe koje su u vezi ili braku su i duže vremena provele u vezi ($r=.383$ $p<.001$). Za osobe koje su u vezi ili braku, veća je vjerojatnost da poznaju osobu koja se podvrgnula estetskom zahvatu ($r=.099$ $p<.05$), kao i da su se same podvrgnule neinvazivnom ($r=.12$ $p<.01$) i invazivnom estetskom zahvatu ($r=.124$ $p<.01$) (*Tablica 5*). Nije utvrđena statistički značajna povezanost bračnog statusa sudionica sa brojem emocionalnih/seksualnih partnera, kao ni sa religioznošću (*Tablica 5*).

Nadalje, religiozne osobe imaju negativnije stavove prema estetskim zahvatima ($r=-.16$ $p<.001$), rjeđe su doživljavale seksualnu objektivizaciju ($r=-.115$ $p<.001$) te postižu nešto više rezultate na subskali ekstraverzije ($r=.083$ $p<.05$). Također, religiozni su imali manje partnera tijekom života ($r=-.144$ $p<.001$) (*Tablica 5*). Međutim, nije utvrđena statistički značajna povezanost religioznosti s time je li se osoba podvrgnula neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu, kao ni s time poznaje li neku osobu koja se podvrgnula estetskom zahvatu (*Tablica 5*). Nije utvrđena statistički značajna povezanost religioznosti s trajanjem trenutne, odnosno posljednje veze, kao ni sa anksioznošću oko izgleda vlastitog tijela, ni sa samopoštovanjem (*Tablica 5*).

Sudionice koje su dulje vremena provele u trenutnoj ili posljednjoj vezi, manje su anksiozne oko izgleda vlastitog tijela ($r=-.204$ $p<.001$), rjeđe su doživljavale seksualnu objektivizaciju ($r=-.152$ $p<.001$), postižu veće rezultate na subskali ekstraverzije ($r=.133$ $p<.001$) te imaju veće samopoštovanje ($r=.155$ $p<.001$) (*Tablica 5*). Za osobe koje su dulje vremena provele u trenutnoj

ili posljednjoj vezi ujedno je veća vjerojatnost da poznaju osobu koja se podvrgnula estetskom zahvatu ($r=.131$ $p<.01$) te da su se i same podvrgnule neinvazivnom ($r=.134$ $p<.001$) i invazivnom ($r=.091$ $p<.05$) estetskom zahvatu (*Tablica 5*). Međutim, nije utvrđena statistički značajna povezanost između trajanja trenutne, odnosno posljednje veze i broja emocionalnih/seksualnih partnera tijekom života, kao ni trajanja trenutne, odnosno posljednje veze i stavova prema estetskim zahvatima (*Tablica 5*).

Oni koji su imali veći broj partnera tijekom života imaju pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima ($r=.081$ $p<.05$), ali su i češće doživljavali iskustva seksualne objektivizacije ($r=.135$ $p<.001$) te su anksiozniji oko izgleda vlastitog tijela ($r=.083$ $p<.05$) (*Tablica 5*). Međutim, nije utvrđena statistički značajna povezanost između broja partnera tijekom života i podvrgavanja neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu, kao ni između broja partnera i poznavanja osobe koja se podvrgnula estetskom zahvatu (*Tablica 5*). Nije utvrđena statistički značajna povezanost broja partnera tijekom života ni s ekstraverzijom, ni sa samopoštovanjem (*Tablica 5*).

Sudionice koje poznaju osobu koja se podvrgnula estetskom zahvatu imaju pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima ($r=.159$ $p<.001$), veća je vjerojatnost da su se i same podvrgnule neinvazivnim ($r=.134$ $p<.001$) te invazivnim ($r=.114$ $p<.01$) estetskim zahvatima (*Tablica 5*). Također su češće doživljavale iskustva seksualne objektivizacije ($r=.117$ $p<.01$), ali i imaju veće samopoštovanje ($r=.091$ $p<.05$) te ujedno postižu veće rezultate na subskali ekstraverzije ($r=.125$ $p<.01$) (*Tablica 5*). Međutim, nije utvrđena statistički značajna povezanost između poznavanja osobe koja se podvrgnula estetskom zahvatu i anksioznosti oko izgleda vlastitog tijela (*Tablica 5*).

Za sudionice koje su se podvrgnule neinvazivnom estetskom zahvatu, vjerojatnije je da su se podvrgnule i invazivnom estetskom zahvatu ($r=.303$ $p<.001$) te da imaju pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima ($r=.347$ $p<.001$) (*Tablica 5*). Također, one postižu više rezultate na subskali ekstraverzije ($r=.109$ $p<.01$) te imaju veće samopoštovanje ($r=.164$ $p<.001$) (*Tablica 5*). Međutim, nije utvrđena statistički značajna povezanost između podvrgavanja neinvazivnom estetskom zahvatu i anksioznosti oko izgleda vlastitog tijela, kao ni između podvrgavanja neinvazivnom estetskom zahvatu i iskustava interpersonalne seksualne objektivizacije (*Tablica 5*).

Sudionice koje su se podvrgnule invazivnom estetskom zahvatu imaju pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima ($r=.321$ $p<.001$), manje su anksiozne oko izgleda vlastitog tijela

($r=-.095$ $p<.05$) te imaju veće samopoštovanje ($r=.142$ $p<.001$) (Tablica 5). Međutim, nije utvrđena statistički značajna povezanost između podvrgavanja invazivnom estetskom zahvatu i ekstraverzije, kao ni između podvrgavanja invazivnom estetskom zahvatu i iskustava interpersonalne seksualne objektivizacije (Tablica 5).

Ekstravertiranije sudionice imaju pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima ($r=.113$ $p<.01$), manje su anksiozne oko izgleda vlastitog tijela ($r=-.28$ $p<.001$) te ujedno imaju i veće samopoštovanje ($r=.473$ $p<.001$) (Tablica 5). Međutim, nije utvrđena statistički značajna povezanost između ekstraverzije i iskustava interpersonalne seksualne objektivizacije (Tablica 5).

Nadalje, sudionice koje imaju veće samopoštovanje imaju pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima ($r=.126$ $p<.01$), rjeđe su doživljavale iskustva interpersonalne seksualne objektivizacije ($r=-.095$ $p<.05$) te su manje anksiozne oko izgleda vlastitog tijela ($r=-.593$ $p<.001$) (Tablica 5).

Sudionice koje su anksioznije oko izgleda vlastitog tijela imaju pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima ($r=.084$ $p<.05$) te su češće doživljavale iskustva interpersonalne seksualne objektivizacije ($r=.254$ $p<.001$) (Tablica 5).

Konačno, sudionice koje su češće doživljavale seksualnu objektivizaciju, imaju pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima ($r=.079$ $p<.05$) (Tablica 5).

4.4. Hijerarhijska regresijska analiza

Nakon analize bivarijantnih korelacija te svrhu odgovora na drugi istraživački problem, odnosno utvrđivanja pojedinačnog doprinosa prediktora objašnjenju stavova prema estetskim zahvatima, izračunata je hijerarhijska regresijska analiza uz stavove prema estetskim zahvatima kao kriterij, a rezultati su prikazani u Tablici 6.

Tablica 6. Prikaz hijerarhijske regresijske analize uz stavove prema estetskim zahvatima kao kriterij.

Prediktori	Prvi korak			Drugi korak		
	β	t	p	β	t	p
Re	-.304	-4.04	<.001	-.299	-4.05	<.001
Br	.093	1.09	.276	.091	1.06	.291
Ne	.54	6.77	<.001	.486	6.21	<.001

Inv	.441	5.34	<.001	.453	5.61	<.001
Po	.334	2.36	<.05	.273	1.97	<.05
Tij				.242	5.25	<.001
Rses				.159	3.13	<.01
Eks				.088	2.1	<.05
		R=.45		R=.498		
		R²=.203		R²=.248		
		<i>F</i> (5,566)=28.8 <i>p</i> <.001		<i>F</i> (8,563)=23.2 <i>p</i> <.001		
$\Delta R^2=.046$ <i>F</i>(3,563)=11.4 <i>p</i><.001						

Legenda:

Re – religioznost

Br – bračni status

Ne – vlastito podvrgavanje neinvazivnom estetskom zahvatu (da/ne)

Inv – vlastito podvrgavanje invazivnom estetskom zahvatu (da/ne)

Po – poznavanje osobe koja se podvrgnula estetskom zahvatu

Tij – anksioznost oko izgleda vlastitog tijela

Rses - samopoštovanje

Eks – ekstraverzija

Kao što je vidljivo iz *Tablice 6*, prvi set prediktora kojeg čine religioznost, bračni status, podvrgnutost neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu te poznavanje osobe koja se podvrgnula estetskom zahvatu, u regresijskom modelu objašnjava 20.3% varijance rezultata stavova prema estetskim zahvatima. Kad se pridruži drugi set prediktora u regresijskom modelu, kojeg čine anksioznost oko izgleda vlastitog tijela, samopoštovanje i ekstraverzija, a uz kontrolu seta prediktora iz prvog koraka, dolazi do povećanja u objašnjenju varijance od 4.6%, te tada prvi i drugi set prediktora zajedno objašnjavaju 24.8% varijance kriterija, odnosno 24.8% individualnih razlika u stavovima prema estetskim zahvatima (*Tablica 6*).

Nereligiozne sudionice, koje su u braku ili vezi, one koje poznaju osobu koja se podvrgnula estetskom zahvatu, koje su se same podvrgnule neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu, koje su anksioznije oko izgleda vlastitog tijela i koje imaju veće samopoštovanje, ujedno imaju i pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima (*Tablica 6*).

5. RASPRAVA

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati pojedine sociodemografske i psihološke odrednice kao prediktore stavova žena prema estetskim zahvatima kako bi se bolje razumjeli razlozi podvrgavanja estetskim zahvatima. Prvi istraživački problem bio ispitati postoje li razlike u samopoštovanju, ekstraverziji i anksioznosti oko izgleda vlastitog tijela između sudionica koje su se podvrgnule te onih koje se nisu podvrgnule neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu. Nakon provedenih statističkih analiza, utvrđeno je kako žene koje su se podvrgnule neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu u prosjeku postižu više rezultate na skali samopoštovanja, kao i na subskali ekstraverzije, u odnosu na sudionice koje se nisu podvrgnule estetskom zahvatu, stoga je prva hipoteza djelomično prihvaćena.

Ovakve rezultate moguće je objasniti ponajprije time da su sudionice koje su sklone estetskim zahvatima zaista više ekstravertirane od onih koje se nisu podvrgnule estetskim zahvatima. U skladu sa teorijom transakcijskih mehanizama, a koja objašnjava stabilnost i jačanje crta ličnosti u funkciji vremena, ekstravertirani pojedinci teže sudjelovati u aktivnostima i situacijama koje će služiti jačanju te njihove dispozicije (Kyl-Heku i Buss, 1996). Oni traže više interakcija iz okoline te više ulaze i uživaju u socijalnim interakcijama u većoj mjeri, a na kvalitetu socijalnih interakcija, između ostalog, utječe i to kako se pojedinac osjeća u vezi vlastitog izgleda (von Soest i sur., 2009a). Sukladno navedenom, kao i tome da su ekstraverti više skloni se upustiti u riskantna ponašanja, veća je vjerojatnost da će se upustiti u aktivnosti koje će povećati njihovo zadovoljstvo vlastitim izgledom (Cheraghian i sur., 2020, von Soest i sur., 2009a). Povećano zadovoljstvo vlastitim izgledom će, zauzvrat, dovesti do jačanja te dispozicije pojedinca te odnos ekstraverzija i izgleda može promatrati kao obostran učinak.

Nadalje, ovim istraživanjem je utvrđeno kako sudionice koje su se podvrgnule estetskom zahvatu u prosjeku imaju veće samopoštovanje od onih koje se nisu podvrgnule estetskom zahvatu. Većina dosadašnjih nalaza zabilježila je porast samopouzdanja kod pacijentica nakon učinjenih zahvata, no razlike sa kontrolnom skupinom ili nisu utvrđene, ili je dobiveno kako oni koji se nisu podvrgnuli estetskom zahvatu, imaju veće samopoštovanje od onih koji su se podvrgnuli (von Soest i sur., 2009b). Ovakvi rezultati mogu se objasniti teorijom samodosljednosti, koja polazi od pretpostavke da su pojedinci koji se žele podvrgnuti estetskom zahvatu zdrave i psihološki stabilne osobe, a ne osobe sa psihopatologijom, te da njihova motivacija za podvrgavanjem estetskom zahvatu proizlazi iz želje za reduciranjem nekonzistencije između općeg samopoštovanja i samopouzdanja te samopouzdanja vezanog za specifični dio tijela kojeg planiraju korigirati (Burk i sur., 1985). Stoga su pretpostavili kako će pacijenti imati više opće samopoštovanje u usporedbi s kontrolnom skupinom, a što je tim

istraživanjem i potvrđeno. Također je potrebno uzeti u obzir kako se u ovom istraživanju ispitivalo opće samopoštovanje, a koje kao konstrukt obuhvaća više od evaluiranja jednog atributa, kao primjerice fizičkog izgleda pojedinca. Nalazi ovog istraživanja idu i u prilog smanjivanju stereotipova te predrasuda opće populacija prema korisnicima estetskih zahvata, često usmjerene na njihovu ranjivost, emocionalnu nestabilnost te nedostatak samopouzdanja i samopoštovanja (Bonell i sur., 2022).

Drugi istraživački problem bio je ispitati pojedinačni doprinos sociodemografskih varijabli i odabranih osobina ličnosti u objašnjenju stavova prema estetskim zahvatima. Učinjena je hijerarhijska regresijska analiza te su utvrđena dva seta prediktora koja značajno doprinose objašnjenju stavova žena prema estetskim zahvatima. Neki od prediktora povezani su s kriterijskom varijablom u smjeru suprotnog od očekivanog (samopoštovanje), stoga je druga hipoteza također djelomično potvrđena. Pri tome, prvi set prediktora čine religioznost, bračni status, vlastita podvrgnutost neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu te poznavanje osobe koja se podvrgnula estetskom zahvatu, dok drugi set prediktora čine anksioznost oko izgleda vlastitog tijela, samopoštovanje te ekstraverzija.

Ovakvi rezultati su također djelomično u skladu sa dosadašnjim nalazima. Ponajprije, religioznost se smatra zaštitnim faktorom održavanja pozitivne slike o vlastitom tijelu te su religiozne osobe manje sklone podvrgnuti se estetskom zahvatu od nereligioznih, kao i podržati iste (Coyne i sur., 2023). Smatra se da im religioznost pomaže njegovati vrijednosti *unutarnje ljepote*, prihvatiti sebe onakvima kakvi jesu te smanjiti potrebu za time da mijenjaju svoj izgled. Također, religiozni koji se i podvrgnu estetskom zahvatu nerijetko izvještavaju o kognitivnoj disonanci između vrijednosti koje religija njeguje te vlastite odluke o zahvatu koju su donijeli (Mohammed i Ibrahim, 2023). Općenito govoreći, oni kojima je religija važan dio identiteta i, u skladu s tim, vode tradicionalnije živote, imaju i negativnije stavove prema djelima koja bi se mogla klasificirati kao obmane i *grijevovi iz taštine*, stoga su manje skloni podržavati estetske zahvate u odnosu na sekularne i liberalnije ljude.

Nadalje, sudionice koje su u vezi ili braku također imaju pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima. Iako bi se prvobitno pretpostavilo kako slobodne žene imaju pozitivnije stavove prema istima jer se kao jednim od glavnih razloga podvrgavanja estetskim zahvatima smatra pronalazak partnera, tek 11.1% žena se iz tog razloga odlučuje podvrgnuti estetskom zahvatu (Nikolić i sur., 2013). Češći razlozi su pak da bi se pacijentice osjećale ženstvenije (82.2%), samouvjerenije (75.5%) i atraktivnije (73.3%) te kako bi poboljšale svoj seksualni život (46.5%), a svi ti razlozi obuhvaćaju i žene koje imaju partnera (Nikolić i sur., 2013). Također,

žene u vezi ili braku su starije dobi od onih slobodnih, a s obzirom da je dob pozitivno povezana s pozitivnijim stavovima prema estetskim zahvatima na bivarijantnoj razini, vjerojatnije je da su i same zbog znakova starenja i tzv. *aging anxiety* razmatrale podvrgavanje estetskim zahvatima. Nadalje, treba uzeti u obzir kako se žene u vezi ili braku također žele osjećati atraktivno, *dobro u svojoj koži, u duhu s vremenom*, napredovati na poslu i sl., odnosno ukratko, održati svoj socijalni status, a percepcija ljudi jest da dobar fizički izgled ženama to olakšava (Haas i sur., 2008). Konačno, žene koje su u vezi ili braku, češće imaju povoljniju materijalnu situaciju koja im omogućuje podvrgavanje takvim zahvatima, a nalazi idu u prilog tome da su udane žene češći pacijenti od neudanih kad je riječ o podvrgavanju estetskim zahvatima (Schlessinger i sur., 2010).

Vlastita prethodna podvrgnutost neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu je prediktor pozitivnijih stavova prema estetskim zahvatima, a što je i razumljivo jer pojedinci moraju sebi opravdati učinjeno, odnosno uskladiti svoje stavove sa svojim ponašanjem, a to također vodi i većoj vjerojatnosti da će se i u budućnosti podvrgnuti nekom estetskom zahvatu (Brown i sur., 2007, Delinsky, 2005). Prethodna iskustva s estetskim zahvatima ujedno vode povećanom interesu za samobrigu postoperativno. Također, poznavanje osobe koja se podvrgnula estetskom zahvatu, odnosno vikarijska iskustva također prate pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima te povećavaju vjerojatnost da će se pojedinac i sam podvrgnuti (Brown i sur., 2007). Delinsky (2005) objašnjava kako vikarijska iskustva mijenjaju percepciju pojedinca prema estetskim zahvatima jer dobiva više informacija o tom zahvatu te sukladno tome, dolazi do efekta poznatosti i bliskosti tih zahvata jer se radi o bliskoj osobi, kao i do smanjenja postojećih stereotipa i predrasuda. Posljedično, estetski zahvati postaju pojedincu prihvatljiva reakcija na nezadovoljstvo vlastitim izgledom.

Kada je riječ o drugom setu prediktora, pojedinci koji su anksiozniji oko izgleda vlastitog tijela ujedno imaju pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima. Skala korištena u ovom istraživanju - *Appearance Anxiety Inventory - Body Image Scale* mjeri anksioznost oko izgleda vlastitog tijela te simptome tjelesnog dismorfičnog poremećaja (Veale i sur., 2014). On, između ostalog, uključuje i ponavljajuća ponašanja poput opetovanog provjeravanja vlastitog izgleda, traženja potvrde o izgledu od drugih, sklonosti odlascima na kozmetičke i estetske zahvate i sl. Osoba s ovim poremećajem, putem viših kognitivnih procesa, konkretnije samosvjesnosti, promatra samu sebe kao *estetski objekt*, percipirajući se kao ružnu i nepoželjnu te tako anticipira odbijanje i ponižavanje od strane drugih iz okoline (Veale i Gilbert, 2014). To dovodi do osjećaja anksioznosti, inferiornosti i straha. Kako bi se oslobodile tih negativnih osjećaja, osobe

pribjegavaju zaštitnim ponašanjima, pa tako i estetskom zahvatu, jer takve korekcije vide kao potencijalnu mogućnost otklanjanja njihovog nedostatka i mogućnost *novog početka* (Veale i Gilbert, 2014). Kod takve populacije postoji veći rizik od *nepotrebno* podvrgavanja estetskim zahvatima. Istraživanja pokazuju kako je među pacijentima koji su se podvrgnuli estetskom zahvatu, najučestaliji komorbiditet upravo tjelesni dismorfični poremećaj (Golshani i sur., 2016). Smatra se da njegovi simptomi nerijetko ostaju nezamijećeni i neliječeni jer pacijenti radije odabiru učiniti estetsku intervenciju, umjesto posjetiti psihijatra kako bi razriješili vlastiti problem (Burk i sur., 1985).

Nadalje, ovim istraživanjem je utvrđeno kako su više razine samopoštovanja povezane s pozitivnijim stavovima prema estetskim zahvatima. Ovakva rezultate moguće je objasniti pomoću teorije samoefikasnosti (Bandura, 1997). Pojedinci većeg samopoštovanja češće se uključuju u samopoboljšavajuća ponašanja, koja, između ostalog, uključuju i traženje načina za poboljšavanje vlastitog izgleda (Branden, 1995). Estetski zahvati se mogu promatrati kao jedan od načina poboljšavanja fizičkog izgleda, odnosno ujednačavanja sa osobnim i kulturološkim idealima ljepote. Sukladno navedenom, samopouzdana pojedinci se podvrgavaju estetskim zahvatima kako bi dodatno poboljšali sliku o sebi. Osim toga, prema teoriji socijalnih usporedbi, pojedinci procjenjuju vlastitu vrijednost usporedbama s drugima (Festinger, 1954). Oni većeg samopouzdanja mogu biti motivirani poboljšati svoj izgled ako procijene da će to dovesti do poboljšanja njihovog socijalnog statusa ili boljeg položaja u grupi (Wood, 1989). Sukladno tome, želja za potvrdom iz okoline može navesti i samopouzdanog pojedinca da ima pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima. Konačno, prema teoriji kognitivne disonance, pojedinac može imati pozitivan pogled na samog sebe, istovremeno osjećajući pritisak socijalnih i kulturoloških standarda ljepote, posljedično racionalizirajući podvrgavanje estetskim zahvatima kako bi se disonanca razriješila (Festinger, 1957).

Konačno, ovim istraživanjem je utvrđeno kako su veće razine ekstraverzije povezane s pozitivnijim stavovima prema estetskim zahvatima. Zadovoljstvo vlastitim izgledom utječe na socijalne interakcije tako da povećava njihovu prisnost, a smanjuje nelagodu, zabrinutost i strah od odbijanja (Cash i sur., 2004). Ekstraverti generalno traže više socijalnih interakcija, više pažnje koju ujedno žele održati na sebi, a često imaju i viši socijalni status u grupama (Anderson i sur., 2001). Oni su, stoga, spremni uložiti više kako bi im socijalne interakcije bile zadovoljavajuće. Sukladno transakcijskoj teoriji, ekstraverti će poboljšati vlastiti izgled kako bi imali veće mogućnosti za socijalne interakcije, a koje onda zauzvrat učvršćuju crtu ličnosti ekstraverzije kod pojedinca te ga motiviraju da nastavi s takvim ponašanjima (von Soest i sur.,

2009a). Međutim, treba uzeti u obzir da su istraživanja zabilježila kratkoročna povećanja ekstraverzije nakon estetskih zahvata (Ercolani i sur., 1999). Svakako, ekstraverti su spremniji koristiti neke tehnike u funkciji održavanja i stjecanja višeg socijalnog statusa, a koje uključuju poboljšavanje vlastitog izgleda ($r=.35$), privlačenje suprotnog spola ($r=.29$) i impresioniranja drugih ($r=.29$) (Kyl-Heku i Buss, 1996). Smatra se da oni održavaju i unaprijeđuju svoj socijalni status upravo zato jer koriste više tehnika u usporedbi s osobama s drugim osobinama ličnosti. Zbog navedenoga, kao i toga da imaju veće društvene krugove, više su izloženi i svjesni društvenih te kulturoloških standarda ljepote, mogu percipirati estetske zahvate kao moguće rješenje za postizanje cilja ujednačavanja vlastitog fizičkog izgleda sa njihovom otvorenom osobnošću.

Svakako, ovo istraživanje ima i neke nedostatke na koje se potrebno osvrnuti. Ponajprije, istraživanje se oslanja na prigodni uzorak sudionica prikupljenih putem osobnih kontakata i Facebook grupa čije članice su već zainteresirane za podvrgavanje estetskim zahvatima, a što je moglo utjecati na dobiveni raspon stavova u ovom istraživanju. Navedeno ograničava mogućnost generalizacije ovih rezultata. Nadalje, iako je dihotomizacija varijabli poput bračnog statusa omogućila provedbu specifičnih statističkih postupaka, ona je ujedno ograničila i mogućnost uočavanja razlika među pojedinim skupinama sudionika. Primjerice, razvedeni se mogu razlikovati od samaca u stavovima prema estetskim zahvatima, a što ovim istraživanjem nije ispitano. Također, u mnogim istraživanjima ovog tipa, istraživači su za mjerenje stavova prema estetskim zahvatima koristili su skalu prihvaćanja estetskih zahvata autora Henderson-King i Henderson-King (2005) koja ima trofaktorsku strukturu te razlikuje intrapersonalne razloge, društvene razloge prihvaćanja te razmatranja osobnog podvrgavanja zahvatu. Kako bi se uspješno razdvojili i analizirali pojedini razlozi u statističkim postupcima, preporučuje se prevesti, validirati te koristiti ovu skalu za buduća mjerenja stavova prema estetskim zahvatima. Osim toga, neka istraživanja navode značajan utjecaj izloženosti masovnim medijima na stavove i podložnost podvrgavanju estetskim zahvatima, stoga bi bilo poželjno takve sociološke varijable također uvrstiti u budućim istraživanjima (Hopkins i sur., 2020). Konačno, u budućim istraživanjima bilo bi poželjno izdvojiti skupine ispitanika s različitim učinjenim zahvatima, kako bi se provjerile potencijalne razlike među pojedinim skupina u svim navedenim varijablama. Zaključno, nalazi ovog istraživanja sugeriraju kako su stereotipi u široj javnosti, vezani uz žene koje podržavaju estetske zahvate i planiraju se podvrgnuti istima, zapravo neistiniti. Kao takvi, često štete ugledu korisnica usluga estetskih zahvata te dezinformiraju javnost. Ovo istraživanje može biti polazna osnova za daljnja, obuhvatnija ispitivanja odrednica

stavova prema estetskim zahvatima, kao i potencijalnih dobrobiti koje bi estetski zahvati mogli pružiti, poput povećanja zadovoljstva životom i samopoštovanja.

6. ZAKLJUČCI

1. Utvrđene su značajne razlike u samopoštovanju i ekstraverziji između sudionica koje su se podvrgnule te onih koje se nisu podvrgnule neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu. Ispitanice koje su se podvrgnule estetskim zahvatima u prosjeku postižu više rezultate na Rosenbergovoj skali samopoštovanja i na subskali ekstraverzije, u odnosu na ispitanice koje se nisu podvrgnule estetskim zahvatima.
2. Hijerarhijskom regresijskom analizom utvrđeno je da prvi set prediktora, kojeg čine religioznost, bračni status, poznavanje osobe koja se podvrgnula estetskom zahvatu, vlastito podvrgavanje neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu i drugi set prediktora, kojeg čine anksioznost oko izgleda vlastitog tijela, samopoštovanje i ekstraverzija, značajno doprinose u objašnjenju stavova prema estetskim zahvatima. Nereligiozne sudionice, koje su u braku ili vezi, koje poznaju osobu koja se podvrgnula estetskom zahvatu, koje su se same podvrgnule neinvazivnom ili invazivnom estetskom zahvatu, koje su anksioznije oko izgleda vlastitog tijela i koje imaju veće samopoštovanje, ujedno imaju i pozitivnije stavove prema estetskim zahvatima.

7. LITERATURA

- Ambrosi-Randić, N. (1994). *Provjera konstrukta „predodžba o vlastitom tijelu“ kod muškaraca od 19 godina*. [Neobjavljeni magistarski rad.] Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu.
- Anderson, C., John, O. P., Keltner, D. i Kring, A. M. (2001). Who attains social status? Effects of personality and physical attractiveness in social groups. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(1), 116-132. doi: 10.1037/0022-3514.81.1.116
- Anđelinović, M. i Keresteš, G. (2018, svibanj 24-26). Povezanost roditeljskog i vršnjačkog odbijanja sa simptomima tjelesnog dizmorfnog poremećaja: Uloga osjetljivosti na odbijanje zbog izgleda [Konferencijsko priopćenje]. XXI. Dani psihologije u Zadru.
- Arab, K., Barasain, O., Altawel, A., Alkhayyal, J., Alshiha, L., Barasain, R. i Alshaalan, H. (2019). Influence of social media on the decision to undergo a cosmetic procedure. *Plastic and Reconstructive Surgery Global Open*, 7(8), e2333. doi: 10.1097/GOX.0000000000002333

- Arnocky, S. i Piché, T. (2014). Cosmetic surgery as intrasexual competition: The mediating role of social comparison. *Psychology*, *5*, 1197–1205. doi: 10.4236/psych.2014.510132
- Atari, M., Chegeni, R. i Fathi, L. (2016). Women who are Interested in Cosmetic Surgery Want it all: the Association between Considering Cosmetic Surgery and women's Mate Preferences. *Adaptive Human Behavior and Physiology*, *3*(1), 61–70. doi: 10.1007/s40750-016-0053-9
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. Henry Holt & Co.
- Begić, D. (2014). *Psihopatologija*. Medicinska naklada.
- Bonell, S., Murphy, S. C., Austen, E. i Griffiths, S. (2022). When (fake) beauty turns ugly: Plastic surgery as a moral violation. *Current Psychology*, *41*, 5444-5457. doi: 10.1007/s12144-020-01060-0
- Branden, N. (1995). *Six Pillars of Self-Esteem*. Bantam Books.
- Brown, A., Furnham, A., Glanville, L. i Swami, V. (2007). Factors that affect the likelihood of undergoing cosmetic surgery. *Aesthetic Surgery Journal*, *27*(5), 501-508. doi: 10.1016/j.asj.2007.06.004
- Burk, J., Zelen, S. L. i Terino, E. O. (1985). More than skin deep: A self-consistency approach to the psychology of cosmetic surgery. *Plastic and Reconstructive Surgery*, *76*(2), 270-275.
- Cash, T. F., Jakatdar, T. A. i Williams, E. F. (2004). The Body Image Quality of Life Inventory: Further validation with college men and women. *Body Image*, *1*(3), 279-287. doi: 10.1016/S1740-1445(03)00023-8
- Calogero, R. M., Pina, A., Park, L. E. i Rahemtulla, Z. (2010). Objectification theory predicts college women's attitudes toward cosmetic surgery. *Sex Roles: A Journal of Research*, *63*(1-2), 32–41. doi: 10.1007/s11199-010-9759-5
- Cheraghian, B., Fereidooni-Moghadam, M., Babadi, H. i Dashtbozorgi, B. (2020). Psychological and personality characteristics of applicants for facial cosmetic surgery. *Aesthetic Plastic Surgery*, *44*, 780-787. doi: 10.1007/s00266-020-01682-6
- Costa Jr, P. T. i McCrae, R. R. (1992). Four ways five factors are basic. *Personality and Individual Differences*, *13*(6), 653-665. doi: 10.1016/0191-8869(92)90236-I

- Coyne, S. M., Gale, M., Shawcroft, J., Davis, E. i Christensen-Duerden, C. (2023). Plastic piety: A mixed-methods study of the connection between religiosity, cosmetic surgery, and body image. *Psychology of Religion and Spirituality*, 15(3), 449–457. doi: 10.1037/rel0000506
- Delinsky, S. S. (2005). Cosmetic Surgery: A Common and Accepted Form of Self-Improvement? *Journal of Applied Social Psychology*, 35(10), 2012-2028. doi: 10.1111/j.1559-1816.2005.tb02207.x
- Di Mattei, V., Bagliacca, E., Lavezzari, L., Di Pierro, R., Carnelli, L., Zucchi, P., ... i Sarno, L. (2015). Body image and personality in aesthetic plastic surgery: A case-control study. *Open Journal of Medical Psychology*, 4(2), 35-44. doi: 10.4236/ojmp.2015.42004
- Ercolani, M., Baldaro, B., Rossi, N., Trombini, E. i Trombini, G. (1999). Short-term outcome of rhinoplasty for medical or cosmetic indication. *Journal of Psychosomatic Research*, 47(3), 277-281. doi: 10.1016/s0022-3999(99)00042-2
- Festinger, L. A. (1954). Theory of social comparison processes. *Human Relations*, 7, 117-140. doi: 10.1177/001872675400700202
- Festinger, L. A. (1957). *A Theory of Cognitive Dissonance*. Stanford University Press.
- Gajić, M. i Gajić, L. D. (2022a). Personality Traits as Determinants of Body Image and the Mediation Role of Perfectionism in Cosmetic Surgery. *Hrvatski časopis zdravstvenih znanosti*, 2(1), 16-23. doi: 10.48188/hczz.2.1.10
- Gajić, L. D. i Gajić, M. (2022b). The Relationship between Depression, Anxiety, Stress, and Symptoms of Body Dysmorphic Disorder and Mediating Role of Self-esteem in Cosmetic Surgery. *Hrvatski časopis zdravstvenih znanosti*, 2(1), 39-46. doi: 10.48188/hczz.2.1.7
- Garner, D. M., Garfinkel, P. E., Schwartz, D. i Thompson, M. (1980). Cultural expectations of thinness in women. *Psychological Reports*, 47(2), 483-491. doi: 10.2466/pr0.1980.47.2.483
- Goldberg, L. R. (1999). A broad-bandwidth, public-domain, personality inventory measuring the lower-level facets of several Five-Factor models. U: I. Mervielde, I. J. Deary, F. de Fruyt

- i F. Ostendorf (ur.), *Personality Psychology in Europe* (str. 7–28). Tilburg University Press.
- Golshani, S., Mani, A., Toubaei, S., Farnia, V., Sepehry, A. A. i Alikhani, M. (2016). Personality and psychological aspects of cosmetic surgery. *Aesthetic Plastic Surgery*, *40*, 38-47. doi: 10.1007/s00266-015-0592-7
- Haas, C. F., Champion, A. i Secor, D. (2008). Motivating factors for seeking cosmetic surgery: A synthesis of the literature. *Plastic and Aesthetic Nursing*, *28*(4), 177-182. doi: 10.1097/PSN.0b013e31818ea832
- Henderson-King, D. i Henderson-King, E. (2005). Acceptance of cosmetic surgery: Scale development and validation. *Body Image*, *2*(2), 137-149. doi: 10.1016/j.bodyim.2005.03.003
- Hewitt, P. L., Sherry, S. B., Flett, G. L. i Shick, R. (2003). Perfectionism and cosmetic surgery. *Plastic and Reconstructive Surgery*, *112*, 346-346. doi: 10.1097/01.PRS.0000067100.50738.73
- Hill, M. S. i Fischer, A. R. (2008). Examining objectification theory: Lesbian and heterosexual women's experiences with sexual and self-objectification. *The Counseling Psychologist*, *36*, 745–776. doi: 10.1177/0011000007301669
- Hopkins, Z. H., Moreno, C. i Secrest, A. M. (2020). Influence of social media on cosmetic procedure interest. *The Journal of Clinical and Aesthetic Dermatology*, *13*(1), 28-31. doi: 10.3928/19415864-20200102-01
- Kalantar-Hormozi, A., Jamali, R. i Atari, M. (2016). Interest in cosmetic surgery among Iranian women: The role of self-esteem, narcissism, and self-perceived attractiveness. *European Journal of Plastic Surgery*, *39*, 359-364. doi: 10.1007/s00238-016-1185-7
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford Press.
- Kozee, H. B., Tylka, T. L., Augustus-Horvath, C. L. i Denchik, A. (2007). Development and psychometric evaluation of the interpersonal sexual objectification scale. *Psychology of Women Quarterly*, *31*(2), 176-189. doi: 10.1111/j.1471-6402.2007.00351.x

- Kyl-Heku, L. M. i Buss, D. M. (1996). Tactics as units of analysis in personality psychology: An illustration using tactics of hierarchy negotiation. *Personality and Individual Differences*, 21(4), 497-517. doi: 10.1016/0191-8869(96)00103-1
- Lacković-Grgin, K. (1994). *Samopoimanje mladih*. Naklada Slap.
- McKeown, D. J. (2021). Impact of minimally invasive aesthetic procedures on the psychological and social dimensions of health. *Plastic and Reconstructive Surgery Global Open*, 9(4), e3578. doi: 10.1097/GOX.00000000000003578
- Mlačić B. i Goldberg L. R. (2007). An analysis of a cross-cultural personality inventory: The IPIP Big-Five factor markers. *Journal of Personality Assessment*, 88,168-77. doi: 10.1080/00223890701267993
- Mohammed, D. I. i Ibrahim, R. H. (2023). Exploring the impact of psychological factors on cosmetic surgery acceptance: A cross-sectional study. *Informatics in Medicine Unlocked*, 39, 101231. doi: 10.1016/j.imu.2023.101231
- Nikolić, J., Janjić, Z., Marinković, M., Petrović, J. i Božić, T. (2013). Psychosocial characteristics and motivational factors in woman seeking cosmetic breast augmentation surgery. *Vojnosanitetski pregled*, 70(10), 940-946. doi: 10.2298/vsp1310940n
- Opačić, G. i Branković, B. (1995). *Ličnost u socijalnom ogledalu*. Institut za pedagoška istraživanja.
- Rosenberg, M. (1965). *Rosenberg Self-Esteem Scale*. Princeton University Press.
- Rosenberg, M. (1979). *Conceiving the self*. Basic Books.
- Salehahmadi, Z. i Rafie, S. R. (2012). Factors affecting patients undergoing cosmetic surgery in Bushehr, southern Iran. *World Journal of Plastic Surgery*, 1(2), 99-106. doi: 10.5812/wjps.1005
- Sarwer, D. B. i Steffen, K. J. (2015). Quality of life, body image and sexual functioning in bariatric surgery patients. *European Eating Disorders Review*, 23(6), 504-508. doi: 10.1002/erv.2412
- Scharschmidt, D., Mirastschijski, U., Preiss, S., Brähler, E., Fischer, T. i Borkenhagen, A. (2018). Body image, personality traits, and quality of life in botulinum toxin A and

- dermal filler patients. *Aesthetic Plastic Surgery*, 42, 1119-1125. doi: 10.1007/s00266-018-1165-3
- Schlessinger, J., Schlessinger, D. i Schlessinger, B. (2010). Prospective demographic study of cosmetic surgery patients. *The Journal of Clinical and Aesthetic Dermatology*, 3(11), 30-35. doi: 10.3928/19415864-20101101-02
- Seo, Y. A., Chung, H. I. C. i Kim, Y. A. (2019). Experience and acceptance of cosmetic procedures among South Korean women in their 20s. *Aesthetic Plastic Surgery*, 43, 531-538. doi: 10.1007/s00266-018-1257-0
- Swami, V. (2009). Body appreciation, media influence, and weight status predict consideration of cosmetic surgery among female undergraduates. *Body Image*, 6, 315–317. doi: 10.1016/j.bodyim.2009.07.001
- Swanson, E. (2013). Prospective outcome study of 225 cases of breast augmentation. *Plastic and Reconstructive Surgery*, 131(5), 1158-1166. doi: 10.1097/PRS.0b013e318287a0e1
- Tam, K. P., Ng, H. K. S., Kim, Y. H., Yeung, V. W. L. i Cheung, F. Y. L. (2012). Attitudes toward cosmetic surgery patients: The role of culture and social contact. *The Journal of Social Psychology*, 152(4), 458-479. doi: 10.1080/00224545.2011.637997
- Thornton, B., Ryckman, R. M. i Gold, J. A. (2013). Competitive orientations and women's acceptance of cosmetic surgery. *Psychology*, 4, 67–72. doi: 10.4236/psych.2013.41009
- Tiggemann, M. (2004). Body image across the adult life span: Stability and change. *Body Image*, 1(1), 29-41. doi: 10.1016/S1740-1445(03)00002-0
- Tschirhart-Sanford, L. i Donovan, M. E. (1984). *Women and Self-Esteem: Understanding and Improving the Way We Think and Feel About Ourselves*. Harper & Row.
- Vaillancourt, T. i Sharma, A. (2011). Intolerance of sexy peers: Intrasexual competition among women. *Aggressive Behavior*, 37, 569–577. doi: 10.1002/ab.20413
- Veale, D. i Gilbert, P. (2014). Body dysmorphic disorder: The functional and evolutionary context in phenomenology and a compassionate mind. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 3(2), 150-160. doi: 10.1016/j.jocrd.2013.11.005
- Veale, D., Eshkevari, E., Kanakam, N., Ellison, N., Costa, A. i Werner, T. (2014). The Appearance Anxiety Inventory: Validation of a process measure in the treatment of body

- dysmorphic disorder. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 42(5), 605-616. doi: 10.1017/S1352465813000556
- von Soest, T., Kvalem, I. L., Skolleborg, K. C. i Roald, H. E. (2009a). Cosmetic surgery and the relationship between appearance satisfaction and extraversion: Testing a transactional model of personality. *Journal of Research in Personality*, 43(6), 1017-1025. doi: 10.1016/j.jrp.2009.07.001
- von Soest, T., Kvalem, I. L., Roald, H. E. i Skolleborg, K. C. (2009b). The effects of cosmetic surgery on body image, self-esteem, and psychological problems. *Journal of Plastic, Reconstructive & Aesthetic Surgery*, 62(10), 1238–1244. doi: 10.1016/j.bjps.2007.12.093
- Wood, J. V. (1989). Theory and research concerning social comparisons of personal attributes. *Psychological Bulletin*, 106(2), 231-248. doi: 10.1037/0033-2909.106.2.231
- Öztürk, G., Beyazyüz, E., Albayrak, Y. i Beyazyüz, M. (2021). Favorable Personality Traits in Women Who Have Undergone Cosmetic Breast Augmentation Surgery. *European Journal of Breast Health*, 17(4), 308-314. doi: 10.4274/ejbh.galenos.2020.6276

8. PRILOZI

Faktorske analize novokonstruiranih skala

Eksploratorna faktorska analiza Skale stavova prema estetskim zahvatima

Budući da je cilj ovog istraživanja bio ispitati pojedine sociodemografske i psihološke odrednice kao prediktore spremnosti žena podržavanju estetskih zahvata, za potrebe ovog istraživanja konstruirala se nova skala koja bi mjerila stavove prema estetskim zahvatima kod ispitanika. S obzirom da se u planiranim analizama ovaj konstrukt namjerava, između ostalog, koristiti i kao kriterijska varijabla u regresijskoj analizi, bilo je potrebno što preciznije zahvatiti sam konstrukt stavova prema estetskim zahvatima, a za što jedna sama čestica nije pouzdana mjera. Pregledom literature i do sada korištenih mjera stavova prema sličnim konstrukcima, odabran je niz jasno pozitivnih i negativnih tvrdnji namijenjenih mjerenju stavova prema estetskim zahvatima. Nakon primjene na ciljanom uzorku, provedena je eksploratorna faktorska analiza te analize pouzdanosti. Čestice koje nisu imale zadovoljavajuće zasićenje, nisu zadržane u upitniku, pri čemu je uzeta stroža mjera zasićenja s obzirom da je riječ o novoj skali (0.4).

Tvrđnje „Nikad ne bih uradio nikakav estetski zahvat na sebi.“ i „Smatram da su estetske operacije nepotrebno izlaganje riziku.“ se obrnuto boduju.

Pri izračunu eksploratorne faktorske analiza korištena je metoda zajedničkih faktora uz varimax rotaciju te uz Kieser-Guttmanov kriterij, prema kojemu se zadržavaju oni faktori s karakterističnim korijenom većim od jedan. Bartlettov test sfericiteta je statistički značajan ($\chi^2(28)=2399; p<.001$), a što znači da se ulazna matrica značajno razlikuje od matrice identiteta. Rezultati KMO testa, odnosno MSA vrijednosti za svaku manifestnu varijablu su također zadovoljavajuće (*Tablica 7*), pri čemu ukupna KMO vrijednost iznosi .873. Oba kriterija upućuju na opravdanost provedbe faktorske analize, a rezultati eksploratorne faktorske analize su prikazani u *Tablici 7*.

Tablica 7. Prikaz rezultata eksploratorne faktorske analize metodom zajedničkih faktora uz varimax rotaciju, analize čestica te analize pouzdanosti za Skalu stavova prema estetskim zahvatima ($N=631$).

<i>Čestica</i>	zasićenje	r_{it}	MSA
1. Podržavam da drugi ljudi čine estetske zahvate na sebi.	.795	.708	.885
2. Ne bi mi smetalo da moj prijatelj na sebi učini estetski zahvat.	.82	.715	.858
3. Ne bi mi smetalo da moj partner na sebi učini estetski zahvat.	.806	.721	.877
4. Ne bi mi smetalo da član moje obitelji na sebi učini estetski zahvat.	.838	.741	.847
5. Nikad ne bih uradio nikakav estetski zahvat na sebi.	-.57	.563	.871
6. Smatram da svatko treba činiti ono što želi sa svojim tijelom.	.507	.442	.914
7. Smatram da osobe koje čine estetske zahvate na svom tijelu, vole i poštuju sebe jednako kao i osobe koje to ne čine i ne planiraju učiniti.	.578	.552	.923
8. Smatram da su estetske operacije nepotrebno izlaganje riziku.	-.493	.494	.846
<i>Vrijednost karakterističnog korijena</i>		3.81	
<i>Postotak objašnjene varijance</i>		47.7%	
<i>Cronbach alpha</i>		.852	

Legenda:

r_{it} – povezanost čestice s ukupnim rezultatom

MSA- mjera prikladnosti uzorka

Eksploratorna faktorska analiza Skale interpersonalne seksualne objektivizacije

S obzirom da je Skala interpersonalne seksualne objektivizacije prvi put prevedena na hrvatski jezik, za ovu skalu se također provela eksploratorna faktorska analiza. Pri izračunu eksploratorne faktorske analiza korištena je metoda zajedničkih faktora uz varimax rotaciju te uz Kieser-Guttmanov kriterij. Bartlettov test sfericiteta je statistični značajan ($\chi^2(91)=5690$; $p<.001$) što znači da se ulazna matrica značajno razlikuje od matrice identiteta. Rezultati KMO testa, odnosno MSA vrijednosti za svaku manifestnu varijablu su također zadovoljavajuće (*Tablica 8*), pri čemu ukupna KMO vrijednost iznosi .897. Oba kriterija upućuju na opravdanost provedbe faktorske analize, a rezultati su vidljivi u *Tablici 8*.

Tablica 8. Prikaz rezultata eksploratorne faktorske analize metodom zajedničkih faktora uz varimax rotaciju, analize čestica te analize pouzdanosti za Skalu interpersonalne seksualne objektivizacije ($N=631$).

Čestica	zasićenje	zasićenje	rit	MSA
	na	na		
	faktoru 1	faktoru 2		
1. Događa se da mi ljudi zvižde dok šetam ulicom.	.629		.568	.843
2. Primjećujem da ljudi zure u moje grudi dok pričam s njima.	.602		.514	.925
3. Osjećam da ljudi evaluiraju moj fizički izgled.	.57		.539	.881
4. Osjećam da ljudi zure u moje tijelo.	.717		.639	.872
5. Događa se da čujem grube, seksualne komentare u vezi svog tijela.	.700		.719	.945
6. Događa se da mi ljudi trube iz auta dok šetam ulicom.	.654		.622	.858
7. Primjećujem kako ljudi zure u jedan ili više dijelova mog tijela.	.797		.716	.926
8. Događa se da čujem neprikladne komentare seksualne prirode u vezi svog tijela.	.756		.770	.915
9. Primjećujem da ljudi ne slušaju što govorim, već zure u moje tijelo ili njegove dijelove.	.686		.61	.93

10. Događa se da čujem kako ljudi nabacuju komentare ili insinuacije seksualne prirode kada primijete moje tijelo.	.763	.775	.918
11. Doživjela sam dodire i milovanja protiv moje volje.		.806	.581 .894
12. Doživjela sam seksualno uznemiravanje (primjerice na radnom mjestu, u školi, ...)		.778	.546 .89
13. Doživjela sam da me netko zgrabio ili uštinuo moje intimne dijelove tijela protiv moje volje.		.807	.564 .856
14. Doživjela sam da je netko napravio degradirajuću seksualnu gestu/čin prema meni.		.825	.601 .881
Vrijednost karakterističnog korijena	6.171	1.447	
Postotak objašnjene varijance	35.4% (faktor 1) +21.8% (faktor 2)= 57.2%		
Cronbach alpha		.913	

Legenda:

r_{it} – povezanost čestice s ukupnim rezultatom

MSA- mjera prikladnosti uzorka

Kao što je vidljivo iz *Tablice 8*, uz Kieser-Guttmanov kriterij dobivena je dvofaktorska struktura, koja je u skladu sa izvornom verzijom skale (Kozee i sur., 2007). Faktor 1 se može definirati kao procjena tijela, a faktor 2 kao neželjene seksualne predradnje (Kozee i sur., 2007). Autori navode kako se skalni rezultat iskustava seksualne objektivizacije može promatrati i kao ukupan rezultat postignut na skali, stoga će se kao takav koristiti u daljnjim analizama.

Na ovaj način formirane skale, odnosno rezultati postignuti na istima, korišteni su u daljnjim analizama. Konačni rezultat na skalama formirani su kao prosječne vrijednosti postignute na svim česticama svake skale.